

Voorwoord

Leiden en Leuven, Antwerpen en Amsterdam, Rotterdam en Ieper, Rijsel (Lille) en Deventer, 's-Hertogenbosch en Gent – tien steden met een geschiedenis waarvan de betekenis zich tot ver over de grenzen van het louter locale uitstrekt. Die geschiedenissen zijn getekend door wetenschap en universiteit, handel en economie, door de verschrikkingen van de oorlog, religieuze en sociale hervormingsbewegingen, hoogtepunten van beeldende kunst, muziek en bouwkunst – en door de rol die het christendom niet los van, maar in al die zaken ook steeds speelde. Samen vormen deze steden een beeld van de culturele geschiedenis van de Lage Landen.

In 2004 vierde het Thijmgenootschap zijn honderdjarig bestaan met een reeks van tien cultuurhistorische programma's in deze Nederlandse en (Frans-)Vlaamse steden. In die programma's vormde steeds de relatie tussen het christendom en een of meer aspecten van de cultuur het centrale aandachtspunt. Rond dat centrum waren lezingen, uitvoeringen, wandelingen, museumbezoeken en rondleidingen georganiseerd.

Het succes van de programma's was overweldigend. Vele duizenden mensen hebben aan een of meer programma's deelgenomen. En elke keer weer hebben velen gevraagd of de voordrachten beschikbaar zouden komen in druk. Verschillende lezingen zijn onmiddellijk na afloop beschikbaar geweest via het internet. Met deze bundel verschijnt een aantal teksten ook in boekvorm. Maar onvermijdelijk moesten we ons beperken tot een kleine selectie.

Bij een zo groot aanbod is elke keuze een pijnlijke gelegenheid. Uiteindelijk hebben we besloten ons te be-

perken tot voordrachten in de Nederlandse steden en hebben we de Vlaamse programma's buiten de selectie gelaten. En ook van de sprekers in de Nederlandse steden konden we er maar enkele opnemen. Daarmee is deze bundel een weerspiegeling van wat ook tijdens elk van die stedendagen gebeurde: het aanbod van uitvoeringen, presentaties, exposities, wandelingen en rondleidingen was zo groot, dat men altijd slechts een klein deel kon meemaken. Steeds voelde men *l'embarras du choix* of *die Qual der Wahl*.

In de eerste bijdrage aan deze bundel wordt het hele programma van alle tien steden nog eens helemaal beschreven. Degenen die erbij waren zullen door die beschrijving de herinnering kunnen ophalen aan wat ze gehoord en gezien hebben, en een glimp kunnen opvangen van al die dingen waaraan ze niet konden deelnemen.

Degenen die er niet bij waren krijgen door deze beschrijving, maar vooral door de keur van teksten die daarop volgt misschien een indruk van de programma's, maar in ieder geval een caleidoscopische blik op de sociale, politieke, economische, culturele en religieuze geschiedenis van Nederland.

De lustrumviering van het Thijmgenootschap werd afgesloten met een groots symposium, waarin de cultuurhistorische blik op de rol van het christendom in de vaderlandse cultuur werd aangevuld met een blik vooruit: nieuwe perspectieven op de rol van het christendom in samenleving en cultuur van vandaag en morgen. De openingslezing van dat symposium door de Amsterdamse hoogleraar James Kennedy hebben we als laatste bijdrage in deze bundel opgenomen. Daarmee vormt de bundel niet alleen een samenvattende herinnering aan een uiterst succesvol lustrumjaar van deze honderdjarige vereniging, maar ook het begin van een nieuwe periode van activiteiten.

Wij zijn alle sprekers zeer dankbaar voor hun bereidheid hun tekst af te staan voor deze bundel. Sommige teksten hebben het karakter van de voordracht bewaard, andere zijn bewerkt. Bovenal bedanken wij hier nog eens de partners met wie wij in staat waren het lustrumprogramma te realiseren: het Davidsfonds uit Vlaanderen, de CUEF uit Frans-Vlaanderen, en bovenal het Soeterbeeck Programma van de Radboud Universiteit Nijmegen: zonder de grote inzet van zijn gehele staf zou het niet mogelijk zijn geweest een zo succesvolle reeks activiteiten te organiseren.

En voor al diegenen die ons erom gevraagd hebben: we gaan door, óók met de stedenprogramma's; niet meer zoveel tegelijk, maar wel elk jaar minstens één, en om de paar jaar weer in samenwerking met onze Vlaamse partners. Daarom: tot ziens.

Hardy Beekelaar
Paul van Tongeren